

**Vejledning til
Vejledende Læsetest (VL)
til forberedende grunduddannelse (FGU)**

Indhold

Forord.....	2
Brug af Vejledende Læsetest. Et overblik	3
Testens formål.....	4
Vejledning til undervisningstilbud eller nærmere undersøgelse på baggrund af testen	4
Færdigheder i læsning.....	5
Opbygning af Vejledende Læsetest (VL).....	6
Testtagning.....	6
Testlederen	6
Udstyr.....	7
Gem og udskriv resultater.....	7
Klargøring.....	7
Instruktion og gennemførelse.....	7
Testvurdering og vejledning.....	9
Opfølgning med eleven	9
Eksempler på elevprofiler – med vejledning.....	12
Bilag A. Instruktioner i testprogrammet.....	16
Tekstlæsning: Hvilket ord passer bedst?	16
Ordforråd. Hvilket billede passer til ordet?	17
Ordlæsning. Hvilket ord lyder som et rigtigt ord?	18

Forord

Vejledende Læsetest (VL) stilles til rådighed på forberedende grunduddannelse (FGU) som redskab til screening af elever. FGU-institutionerne afgør selv, om de vil anvende Vejledende Læsetest (VL) eller et andet screeningsmateriale. Testmaterialet VL er baseret på Vejledende Læsetest for Voksne version 2 (VLV-2), som oprindeligt er udviklet som et redskab til brug for vurdering af voksnes læsefærdigheder ved indgangen til Forberedende Voksenundervisning (FVU) og Arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU).

Testen kan give et relativt hurtigt fingerpeg om unge og voksnes færdigheder i læseforståelse (tekstlæsning) og i to vigtige forudsætninger for læseforståelse – ordafkodning og ordforråd. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) har fastsat nogle foreløbige, vejledende afgrænsninger, som kan støtte vurderingen af, om eleven bør henvises til nærmere udredning for ordblindhed, samt bidrage til vejledning af, om eleven skal undervises i dansk på introducerende niveau, eller om eleven skal undervises i dansk som andetsprog. Testen er vejledende, og resultaterne er ikke forpligtende for hverken eleverne eller for institutionerne.

Testen blev afprøvet på elever fra produktionsskoler og VUC-kursister fra Almen Voksenuddannelse (AVU) under 25 år i foråret 2019, hvor forberedende grunduddannelse (FGU) endnu ikke var oprettet. Afprøvningen blev gennemført for Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) af Anna Steenberg Gellert og Carsten Elbro fra Center for Læseforskning ved Københavns Universitet og er dokumenteret i *Rapport om undersøgelse af Vejledende Læsetest for Voksne (VLV-2) på FGU-målgruppen*. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har ansvaret for indholdet i denne vejledning, herunder fastsættelsen af de foreløbige, vejledende afgrænsninger.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, sommeren 2019.

Brug af Vejledende Læsetest. Et overblik

- Vejledende Læsetest (VL) er justeret til forberedende grunduddannelse (FGU) og kan bruges til en indledende vurdering af FGU-elevs læse- og sprogfærdigheder. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har fastsat nogle foreløbige, vejledende afgrænsninger, som kan støtte vurderingen af, om eleven bør henvises til nærmere udredning for ordblindhed, samt bidrage til vejledning af, om eleven skal undervises i dansk på introducerende niveau, eller om eleven skal undervises i dansk som andetsprog.
- Vejledende Læsetest (VL) kan ikke alene bidrage til at give indblik i den unges generelle læseniveau (tekstlæsning), men kan også bidrage til en indledende undersøgelse af, om eventuelle vanskeligheder kan skyldes ordblindhed og/eller sprogvanskeligheder. Yderligere undersøgelse af ordblindhed vil være påkrævet.
- Testen kan afvikles fra alle computere og tablets, men giver *ikke* pålidelige resultater fra smartphones.
- Inden en elev sættes i gang med testen, skal testen være gjort klar på computeren, og eleven skal være informeret om testen.
- Når en elev har gennemført testen, udleveres testresultatet til eleven.
- Testen er *ikke* et undervisnings- eller træningsmateriale.
- Spørgsmål og andre henvendelser om testen skal rettes til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Teknisk support på VL

Styrelsen for It og Lærings Test og Prøver support

Telefonisk support: 70 21 21 55

Mandag-torsdag 8.00-16.00, fredag 8.00-14.00

I skolernes ferieperioder kan åbningstiden være begrænset.

Skriftlig support: <https://jira.stil.dk/servicedesk/customer/portal/5/group/11>

Hvis det er første gang, du benytter skriftlig support hos STIL, skal du oprettes som bruger i supportsystemet. Læs her hvordan:

<https://viden.stil.dk/pages/viewpage.action?pageId=5638615>

FGU-faglig vejledning vedrørende VL

Vicki Facius

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

E-mail: vicki.facius@stukuvvm.dk

Testens formål

Vejledende Læsetest (VL) stilles til rådighed i forberedende grunduddannelse (FGU) til brug for en indledende vurdering af elevens læse- og sprogfærdigheder og til vejledning i tilknytning hertil. Vurderingen kan danne grundlag for at henvise eleven til nærmere udredning for ordblindhed samt bidrage til vejledning af, om eleven skal undervises i dansk på introducerende niveau eller om eleven skal undervises i dansk som andetsprog.

Testen må ikke bruges som undervisnings- eller træningsmateriale.

Vejledning til undervisningstilbud eller nærmere undersøgelse på baggrund af testen

Elever med svage færdigheder i tekstlæsning kan eventuelt vejledes til at deltage i undervisning i dansk på introducerende niveau. Det kan efter en nærmere undersøgelse være relevant at henvise elever med begrænset ordforråd og vanskeligheder med det danske sprog til undervisning i dansk som andetsprog. For elever med vanskeligheder med læsning af nye ord vil det være relevant at henvise til testning for eventuel ordblindhed med henblik på at afklare, om de er ordblinde og dermed berettigede til specialpædagogisk støtte (SPS).

Det er vigtigt at informere eleven om testen og dens formål gennem en indledende samtale. Testen efterfølges altid af en individuel vejledningssamtale, hvor eleven får uddybet og forklaret sine testresultater og den vejledningsmæssige konsekvens af dem.

Sigtet med Vejledende Læsetest (VL) er at afdække FGU-elevs læse- og sprogfærdigheder med henblik på at bidrage til svar på følgende spørgsmål:

1. Kan det anbefales, at eleven deltager i danskundervisning på introducerende niveau?
2. Kan det anbefales, at eleven deltager i dansk som andetsprogsundervisning?
3. Kan det anbefales, at eleven henvises til test for ordblindhed?

Besvarelsen af disse spørgsmål indgår i grundlaget for vejledning af FGU-eleven.

Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at en test på en halv times varighed *ikke* kan give et dækkende billede af elevens færdigheder og forudsætninger.

Testen viser heller ikke, om eleven selv *oplever* vanskeligheder med sprog og læsning.

Derfor kan resultaterne på Vejledende Læsetest (VL) ikke alene danne grundlag for vejledningen af en elev i forberedende grunduddannelse (FGU), men må ses i sammenhæng med anden viden om eleven, herunder elevens resultater i dansk fra tidligere undervisningstilbud, herunder grundskolen.

Vejledende Læsetest (VL) kan suppleres af vurdering af elevens stavfærdigheder og skrivefærdigheder med testmaterialerne Hverdagsstavning for voksne (bilag 3: Basal staveprøve og Ortografisk staveprøve) og Hverdagsskrivning for voksne (bilag 4). Begge test indgår i Undervisningsministeriets testmaterialer til Forberedende Voksenundervisning (FVU) og findes

til gratis download via link: <https://uvm.dk/forberedende-voksenundervisning-fvu/vejledning-om-screening-og-trinindplacering>

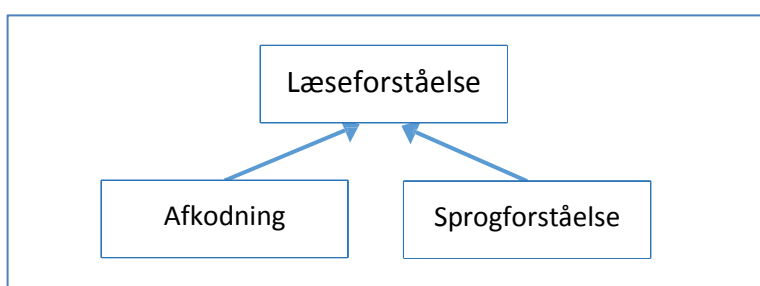
Færdigheder i læsning

VL er i overensstemmelse med den enkle læsemodel:

Læseforståelse = Afkodning x Sprogforståelse
svarende til

Tekstlæsning = Ordlæsning x Sprogforståelse.

Denne enkle opdeling af de mange delfærdigheder i læsning går igen i Undervisningsministeriets øvrige læsetest, herunder de nationale test i dansk, læsning. Opdelingen betyder i praksis, at både den samlede læsefærdighed (læseforståelse) vurderes, og at de to delfærdigheder, afkodning og sprogforståelse, vurderes:

Figur 1. Den enkle læsemodel: Niveaet i læseforståelse (tekstlæsning) bestemmes af færdigheder i afkodning (ordlæsning) og i sprogforståelse. Mange andre faktorer spiller en rolle ved at påvirke niveaet i afkodning og/eller sprogforståelse.

Læseforståelse defineres som færdigheder i at forstå tekster med et givet formål. *Læseforståelse* kaldes 'tekstforståelse' i de nationale test og i Fælles Mål i grundskolen eller bare 'læsning' i daglig tale. Læseforståelsen hos personer med (eller i) læsevanskeligheder er utilstrækkelig til at opfylde formålet med at læse teksten. Niveaet og eventuelle vanskeligheder i tekstlæsning bestemmes af to grupper af delfærdigheder i læsning. De kan sammenfattes under betegnelserne *afkodning* og *sprogforståelse*.

Afkodning er færdigheder i at identificere skrevne ord. Afkodningen kan bygge på forskellige strategier. De bedst kendte er umiddelbar genkendelse af ord på deres unikke bogstavfølge og genkendelse af ord via de enkelte bogstavers lyde.

Sprogforståelse er færdigheder i at gendanne et forestillingsindhold på basis af de afkodede ord og forhåndsviden om tekstens begrebsverden. Det er stort set de samme færdigheder, der ligger til grund for sprogforståelsen, når man læser, som når man lytter.

Grænserne for utilstrækkelig læsefærdighed varierer naturligvis mellem personer og mellem læsesituationer. Der er *to grupper af årsager til læsevanskeligheder* ifølge den enkle model ovenfor.

Læsevanskeligheder kan enten skyldes vanskeligheder med afkodning af ord, eller de kan skyldes vanskeligheder med sprogforståelse i læsning, eller evt. vanskeligheder med begge dele.

Afkodningsvanskeligheder er dominerende ved ordblindhed; mens vanskeligheder med sprogforståelse fx er dominerende ved læsning på et fremmed- eller andetsprog. Men der er også unge, som har vanskeligheder med sprogforståelse ved læsning på deres modersmål.

En første undersøgelse af *årsager* til læsevanskeligheder vil således bestå i en undersøgelse og vurdering af færdighederne i henholdsvis afkodning og i sprogforståelse.

Opbygning af Vejledende Læsetest (VL)

Testens opbygning

Testen består af følgende tre deltest:

- Tekstlæsning (læseforståelse): Hvilket ord passer bedst?
- Ordforråd: Hvilket billede passer til ordet?
- Ordlæsning (afkodning): Hvilket ord lyder som et rigtigt ord?

Tekstlæsning: Hvilket ord passer bedst?

Testen afdækker elevens færdigheder i tekstlæsning (læseforståelse). Testen har særligt fokus på forståelsen af betydningsmæssige sammenhænge mellem tekstdele. I testen indgår 10 tekster af varierende længde. I teksterne er der indsat i alt **42** kantede parenteser. I hver parentes vælges det ord, der passer bedst i sammenhængen. I nogle af opgaverne skal eleven identificere det korrekte tekstbånd (fx hvem et stedord henviser til); mens andre opgaver lægger op til, at eleven skal drage en følgeslutning på basis af tekstens oplysninger. Eleven får **10 minutter** til at løse så mange af de **42 opgaver** som muligt.

Ordforråd: Hvilket billede passer til ordet?

Testen afdækker elevens receptive ordforråd (den vigtigste komponent i sprogforståelse). Eleven hører et ord og skal udpege det rigtige af fire billeder. Deltesten indeholder i alt **33 opgaver**. Der er **10 sekunder** til løsning af hver opgave, inden testen automatisk går videre., dvs. at denne deltest tager samlet op til ca. 6½ minut.

Ordlæsning: Hvilket ord lyder som et rigtigt ord?

Testen afdækker elevens færdighed i at læse nye ord ved hjælp af en lydligt baseret læsestrategi (en central færdighed i afkodning). Opgaven går ud på at vælge det af fire ord, der lyder som et rigtigt ord, når det udtales (f.eks. syb / san / læl / syf, hvor kun 'san' lyder som et rigtigt ord (sand), og dermed er det rigtige svar). Opgaven kan løses ved at sætte en passende lyd til hvert bogstav i ordene. Eleven får 5 minutter til at løse så mange af de i alt **38 delopgaver** som muligt. Der er ingen tidsgrænse for de enkelte delopgaver.

Der er en udskrift af den mundtlige, indtalte vejledning med tilhørende skærbilleder i bilag A.

Testtagning

Testlederen

Det anbefales, at testningen varetages af en kvalificeret person med faglig viden om læsning og læsevanskeligheder samt forudgående erfaring med læsetestning.

Testlederen skal *inden* testtagningen undersøge, om eleven har gennemført Ordblindedetsten (Undervisningsministeriets ordblindedetstest), og om der i givet fald foreligger dokumentation for, at

eleven er testet ordblind med Ordblindetesten. Dette har betydning for, om eleven skal gennemføre alle tre deltest i Vejledende Læsetest (VL) eller kun de første to deltest.

Testlederen skal sikre, at eleven gennemfører testen selvstændigt, således at testresultatet giver et reelt billede af elevens færdigheder. Det anbefales, at testlederen inden testtagningen med elever selv har gennemført testen og læst instruktionerne grundigt, således at testsituationen og testen er velkendt for testlederen.

Testlederen skal være opmærksom på, at elever evt. kan have vanskeligheder med at scrolle. Testlederen skal derfor følge med i, hvordan eleven klarer at navigere på skærmen for ikke at gå i stå under testen.

Udstyr

Det anbefales, at institutionen stiller en computer med hovedtelefoner til rådighed for testningen.

VL fungerer med både pc'er, Mac-computere og tablets. Testen fungerer med de mest almindelige styresystemer med de almindeligt udbredte internetbrowsere.

VL fungerer *ikke* til smartphones, fordi teksterne ikke er tilpasset de små skærme.

Hjælpemidler

Eleven må i forbindelse med testningen *ikke* bruge hjælpemidler (fx oplæsningsprogrammer eller ordbøger).

Gem og udskriv resultater

Resultaterne bliver *ikke* automatisk gemt på computeren eller andre steder. Testlederen skal på resultatsiden klikke på knappen *Hent pdf* og udskrive siden. Testlederen skal navngive pdf-filen med elevens resultater og gemme den i en passende mappe på computeren, hvorfra filen kan sendes via sikker post til eleven (ved elev over 18 år) eller elevens forældre (ved elev under 18 år). Udskriften er elevens og institutionens dokumentation for testresultaterne og udgangspunkt for den efterfølgende vurdering og vejledning.

Klargøring

Det anbefales,

1. at der står en fungerende computer eller tablet klar til eleven,
2. at computeren er forbundet med internettet, og at der er logget ind på testens hjemmeside,
3. at testlederen har sikret sig, at programmet faktisk kan køre på computeren,
4. at lydafspilningen fungerer; klik på knappen "Tjek lyden",
5. at der er hovedtelefoner eller højttaler klar til eleven, og
6. at en printer er tilkoblet – eller der er etableret en anden mulighed for at få udskrevet resultaterne.

Instruktion og gennemførelse

Det anbefales at gennemføre testen individuelt, dvs. kun med én elev ad gangen.

Inden eleven går i gang, oplyser testlederen,

- at det meste af instruktionen vil komme gennem hovedtelefon (eventuelt højttaler ved kun én elev). Derfor skal eleven lige afprøve lyden ved at klikke på knappen "Tjek lyden". Hvis lyden er for svag eller for kraftig, er det vigtigt, at den bliver justeret,

- at eleven skal vente med at gå i gang, til testlederen har sagt til,
- at der først kommer nogle spørgsmål om eleven, som testlederen og eleven svarer på i fællesskab, og så kommer selve testen med opgaverne, som eleven selv skal besvare,
- at testen består af tre forskellige deltest og varer i alt ca. en halv time. Der er begrænset tid til rådighed, så det er ikke sikkert, at alle opgaverne kan nås at blive besvaret. Før hver deltest er der en instruktion,
- at man går videre ved at trykke på den runde grønne knap med den lille hvide pil i,
- at man ikke kan gå tilbage i testen - kun frem,
- at man ikke må bruge hverken ordbøger eller oplæsningsprogrammer, mens man laver testen, og
- at når testen er færdig, vil eleven få udleveret resultaterne.

Derefter går testlederen og eleven i fællesskab i gang med at besvare de personlige spørgsmål på forsiden.

Testlederen skal som nævnt *inden* testtagningen have undersøgt, om eleven har gennemført Ordblindetesten (Undervisningsministeriets ordblindetest), og om der i givet fald foreligger dokumentation for, at eleven er testet ordblind med Ordblindetesten. Hvis der gør det, markerer testlederen dette på forsiden. Eleven vil så kun få de to første deltest af tekstlæsning og ordforråd og ikke blive præsenteret for den tredje deltest af ordlæsning, da det allerede ved hjælp af Ordblindetesten er blevet afdækket, at eleven har vanskeligheder med læsning af nye ord og har brug for undervisning og støtte, der tager højde for disse vanskeligheder. Hvis der derimod *ikke* foreligger dokumentation for, at eleven er ordblind, markerer testlederen dette på forsiden, og eleven skal så gennemføre alle tre deltest i Vejledende Læsetest (VL).

Efter besvarelsen af de personlige spørgsmål på forsiden går eleven på egen hånd videre med selve testen (de indtalte instruktioner findes i bilag A).

Efter den sidste opgave kommer eleven frem til en resultatside, hvorefter testlederen overtager den videre håndtering. Testlederen sørger for, at resultatet bliver gemt og udskrevet.

Figur 2. Forsidebilledet. Oplysningerne fra eleven bliver kun videreført til resultatsiden. De bliver ikke automatisk gemt.

Testvurdering og vejledning

Sigtet med Vejledende Læsetest (VL) er at afdække aspekter af FGU-elevs læse- og sprogfærdigheder med henblik på at bidrage til besvarelse af følgende spørgsmål:

1. Kan det anbefales, at eleven deltager i danskundervisning på introducerende niveau?
2. Kan det anbefales, at eleven deltager i dansk som andetsprogsundervisning?
3. Kan det anbefales, at eleven henvises til test for ordblindhed?

Opfølgning med eleven

Testlederen gennemgår efter testafviklingen resultatet med eleven. Der må ikke udleveres facitliste til testen eller lignende til eleven eller elevens forældre.

Resultat - Vejledende Læsetest (VL) til forberedende grunduddannelse (FGU)

Testresultat

01/06-2019 10:20:18

Elevens navn: Adam Johnson

Hvilket sprog er eleven bedst til: engelsk

Er der dokumentation for, at eleven har gennemført Ordblindetesten og er blevet vurderet ordblind: Nej

Resultat af deltest

Del	Rigtige	Fejl	Oversprungne	Resultat
1. Tekstlæsning:	25	16	1	47,3
2. Ordforråd:	22	8	3	22
3. Ordlæsning:	4	4	30	4

Testen af ordlæsning gik nok for hurtigt

Testlederens godkendelse. Testen er gennemført pålideligt:

- Tekstlæsning
- Ordforråd
- Ordlæsning

[HENT PDF](#)

Figur 3. Resultatsiden. Oplysningerne bliver ikke gemt automatisk, men gennemgås med eleven umiddelbart efter testafviklingen.

Antallet af enkeltopgaver i de tre deltest:

42 enkeltopgaver i Tekstlæsning (læseforståelse)

33 enkeltopgaver i Ordforråd

38 enkeltopgaver i Ordlæsning (afkodning)

Det er *antal rigtige* i hver af de tre deltest, der skal lægges vægt på ved gennemgangen af resultaterne og ved vejledningen af eleven (se nedenfor).

Oplysningerne om fejl og oversprungne er til evt. senere pædagogisk brug. Her er det nødvendigt at vide, at antal oversprungne i *deltest 1 af tekstlæsning* både dækker over enkeltopgaver, som eleven ikke har forsøgt at løse (ikke har klikket på), og opgaver på sider, som eleven ikke er nået til inden for tidsgrænsen (på 10 minutter). Så et højt antal oversprungne kan både tyde på usikkerhed og på en langsom læsning. Det samlede resultat på deltest 1 af tekstlæsning (i kolonnen yderst til højre i boksen på resultatsiden) er et kombineret mål for elevens præcision og hastighed. Resultatet er korrigeret for gæt, sådan at elever, der bare gætter tilfældigt fx for at blive hurtigt færdige, ikke får noget fortrin. Desuden er resultatet justeret for tid, sådan at elever ikke ”straffes” for den tid, de brugte på den sidste tekstside, de så, hvis de ikke blev færdige med den.

Antal oversprungne i *delttest 2* af ordforråd er udelukkende de delopgaver, som eleven ikke har forsøgt inden for tidsgrænsen for den enkelte delopgave (10 sek.).

Antal oversprungne i *delttest 3* af ordlæsning er udelukkende de enkeltopgaver, hvor eleven ikke har forsøgt at besvare, men trykket på den grønne pil for at se den næste opgave. Antal oversprungne omfatter således *ikke* enkeltopgaver, som eleven ikke er nået til inden for tidsgrænsen. Et relativt højt antal oversprungne (højere end antal fejl) i denne deltest tyder ofte på særlig stor usikkerhed.

Hvis der under boksen står, at en eller flere af de gennemførte deltest nok gik for hurtigt, tyder elevens tidsforbrug og svarmønster på, at han eller hun har forsøgt at blive meget hurtigt færdig med deltesten. Eleven kan fx have givet op allerede efter få opgaver, eller eleven tog måske ikke testen alvorligt. Testlederen bør tage sådanne oplysninger med i betragtning, når det vurderes, om de enkelte deltest er gennemført pålideligt og kan godkendes.

Testlederen bør også benytte sine egne observationer af eleven undervejs i testningen til at vurdere, om de enkelte deltest er gennemført pålideligt. En deltest bør fx ikke godkendes, hvis eleven har modtaget hjælp ud over det, som er beskrevet i retningslinjerne i vejledningen. Der skal i visse situationer udvises et skøn. Testresultatet kan således godt godkendes, hvis en elev har arbejdet koncentreret det meste af tiden, men til sidst giver op, fordi det er for svært. Men hvis eleven af andre grunde begynder at svare tilfældigt undervejs, fx pga. uro i lokalet, bør deltesten ikke godkendes. Hvis en eller flere deltest ikke blev godkendt, kan man forsøge at gennemføre en ny test på et senere tidspunkt, hvis et eller flere delresultater har afgørende betydning for den samlede vurdering og den videre vejledning af eleven.

Efter gennemgangen af testresultaterne bør hver elev opleve, at det har været værd at deltage i testen, at de har fået en forklaring på resultatet af de enkelte deltest, og at de har fået en relevant vejledning. Eleven bør desuden opleve, at FGU-institutionen følger op på testresultaterne, og at eventuelt aftalte tiltag eller forløb iværksættes.

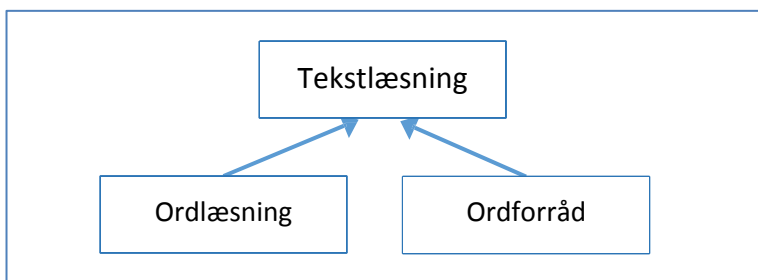
Nedenstående skema giver en oversigt over vurdering af elevernes testresultater. Denne oversigt udbygges med eksempler på elevprofiler og tilhørende vejledning i det næste afsnit.

Deltest	Antal point	Vurdering
1. Hvilket ord passer bedst? (Tekstlæsning)	0-17,7 17,8 eller højere	Det skønnes, at eleven har en svag forståelse af læste tekster Det skønnes, at eleven har en basal forståelse af læste tekster
2. Hvilket billede passer til ordet? (Ordforråd)	0-15 16-19 20-33	Det skønnes, at eleven har et <i>meget begrænset</i> ordforråd, der også kan føre til en lav score i ordlæsning, fordi testen i ordlæsning netop kræver, at eleven kan afgøre, om noget er et rigtigt ord på dansk eller ej. Det skønnes, at eleven har et relativt begrænset dansk ordforråd. Det skønnes, at eleven har et basalt dansk ordforråd
3. Hvilket ord lyder som et rigtigt ord? (Ordlæsning)	0-18 19-38	Det anbefales, at eleven henvises til testning for ordblindhed Det skønnes, at eleven har basale ordlæsefærdigheder

Eksempler på elevprofiler – med vejledning

Profil 1: Den uøvede læser med begrænset tekstlæsefærdighed – uden store problemer med ordforråd eller ordlæsning

Med en score i tekstlæsning (deltest 1) på 17,7 point eller derunder vurderes det, at eleven har en svag forståelse af læste tekster. Eleven kan vejledes til dansk på introducerende niveau.

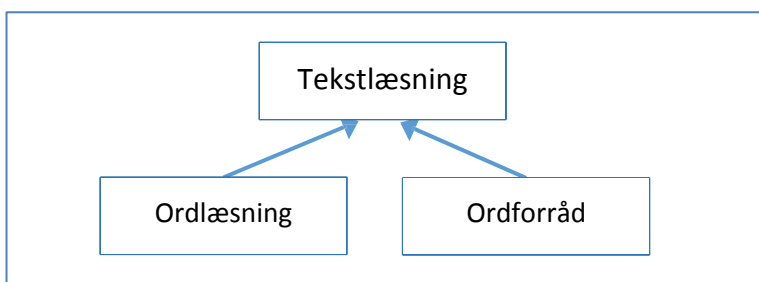

Hvis eleven ikke har store vanskeligheder med ordforråd (deltest 2) eller ordlæsning (deltest 3), kan elevens begrænsede tekstlæsefærdighed skyldes vanskeligheder med mere avancerede færdigheder i tekstlæsning, fx færdigheder i at drage følgeslutninger.

Profil 2: Mulig ordblindhed –

begrænset tekstlæsefærdighed – og store problemer med ordlæsning, men o.k. ordforråd

Der er muligvis tale om *ordblindhed*, når eleven har en lav score på 17,7 point eller derunder i *tekstlæsning* (deltest 1) og en lav score i *ordlæsning* (deltest 3) på 18 point eller derunder, men en o.k. score i ordforråd (deltest 2).

Med en score i tekstlæsning (deltest 1) på 17,7 point eller derunder vurderes det, at eleven har en svag forståelse af læste tekster. Med en score i ordlæsning (deltest 3) på 18 point eller derunder bør det undersøges ved hjælp af Ordblindetesten, om elevens svage ordlæsefærdigheder skyldes ordblindhed. Eleven *kan* vejledes til dansk på introducerende niveau.

Hvis Ordblindetesten viser, at eleven er ordblind, bør eleven tilbydes specialpædagogisk studiestøtte (SPS) med adgang til kompenserende læse- og skriveteknologi og adgang til digitale tekster. Det kan desuden overvejes, om den ordblinde elev også vil have gavn af at få ordblindeundervisning på et lille hold.

Elevens begrænsede tekstlæsefærdighed kan også skyldes vanskeligheder med mere avancerede færdigheder i tekstlæsning, fx færdigheder i at drage følgeslutninger.

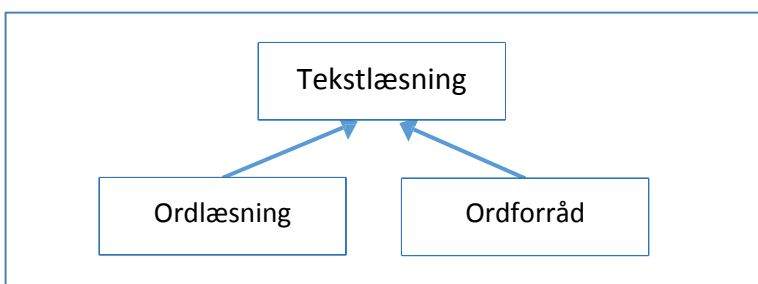
En ordblind elev skal naturligvis ikke nødvendigvis vejledes til at begynde på FGU-dansk på introducerende niveau. Det vil bl.a. afhænge af elevens resultater fra tidligere undervisningstilbud, hvilket niveau den ordblinde elev skal begynde FGU-dansk på. Det er også vigtigt at være opmærksom på, at en ordblind elev med anvendelse af kompenserende læse- og skriveteknologi kan opnå relativt gode færdigheder i at læse tekster. En elev, der ved hjælp af teknologien har gode tekstlæsefærdigheder, skal derfor ikke nødvendigvis vejledes til dansk på introducerende niveau.

For elever med et *andet bedste sprog end dansk* kan en lav score i ordlæsning skyldes mere generelle dansksproglige vanskeligheder end egentlige ordblindevanskeligheder. Eleven vil i givet fald have en meget lav score på deltesten af ordforråd (15 point eller derunder).

Profil 3: Vanskeligheder med sprogforståelse –

begrænset tekstlæsefærdighed – og begrænset ordforråd, men o.k. ordlæsning

Vanskeligheder med tekstlæsning sammen med et begrænset ordforråd (19 point eller derunder på deltest 2) tyder på vanskeligheder med dansk sprogforståelse.

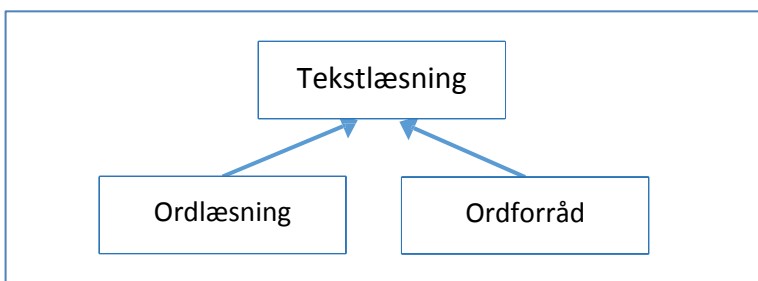

Hvis eleven *ikke* har dansk som modersmål, kan vedkommende eventuelt vejledes til at deltage i undervisning i dansk som andetsprog. Det kræver en samlet vurdering af elevens dansksproglige kompetencer at afgøre, om eleven vil have størst udbytte af at følge undervisningen i dansk eller i dansk som andetsprog.

Uanset om eleven har dansk eller et andet sprog som modersmål, vil eleven sandsynligvis kunne have gavn af, at der i undervisningen generelt tages højde for elevens begrænsede ordforråd. Det er en central del af didaktikken i FGU, at der i alle fag og faglige temaer skal være fokus på sproglig opmærksomhed og herunder et fokus på at understøtte og udvide elevernes ordforråd.

Profil 4: Eventuelt sammensatte vanskeligheder: begrænset tekstlæsefærdighed – begrænset ordforråd og begrænset ordlæsning

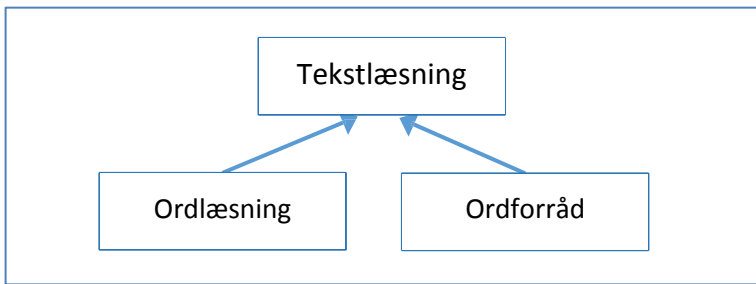
Her kan det være vanskeligt at vurdere hovedårsagen til vanskelighederne med tekstlæsning. Et meget begrænset ordforråd (svarende til en score på 15 eller derunder på deltest 2) kan nemlig også føre til en lav score i ordlæsning, fordi testen i ordlæsning netop kræver, at eleven kan afgøre, om noget er et rigtigt ord på dansk eller ej.

For at vurdere, om der er tale om eventuel ordblindhed (især når modersmålet ikke er dansk), kan man spørge eleven, om vedkommende har oplevet vanskeligheder med at tilegne sig læse- og stavefærdigheder på modersmålet (eller på det sprog, som den pågældende først har lært at læse).

Profil 5. Relativt god tekstlæsning – evt. med mindre vanskeligheder med ordlæsning og/eller ordforråd

Med en relativt høj score i tekstlæsning (deltest 1 på 17,8 point eller derover) skønnes eleven at have relativt gode basale læsefærdigheder.

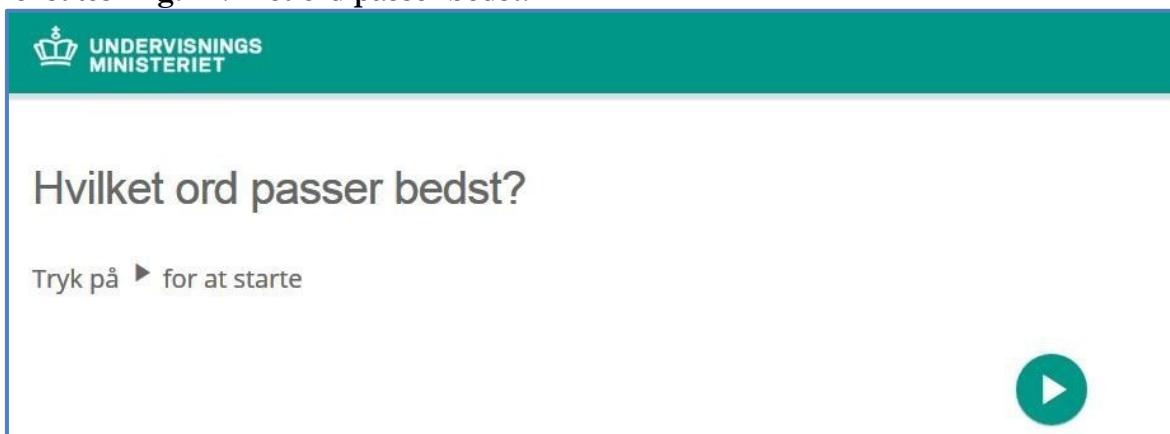
Hvis eleven viser tegn på vanskeligheder med ordlæsning (18 point eller derunder på deltest 3), kan man vejlede som ved profil 2: Mulig ordblindhed. Der kan være tale om en øvet læser, der er god til at kompensere for sin ordblindhed. I givet fald har eleven sandsynligvis stavevanskeligheder. Hvis eleven viser tegn på generende vanskeligheder med ordforråd (19 point eller derunder på deltest 2), kan man vejlede som ved profil 3: vanskeligheder med sprogforståelse.

Bilag A. Instruktioner i testprogrammet

Eleverne må ikke få hjælp til at løse de enkelte opgaver, da resultaterne skal vurderes pålideligt. Men det kan hænde, at en elev har svært ved at forstå en *instruktion* til en deltest. Her skal testlederen hjælpe, *inden* deltesten går i gang. For at gøre denne hjælp så god som muligt, er der her en oversigt over instruktionerne i testprogrammet.

Tekstlæsning: Hvilket ord passer bedst?

Hver af de tre deltest har en sådan forside. Forsiden giver blot en mulighed for at holde pause, før man går i gang med den næste deltest. Der er ingen instruktion her.

Instruktionen i programmet lyder: ”I denne opgave skal du læse nogle tekster, hvor der er indsat parenteser. I hver parentes er der fire ord, som du skal vælge imellem.

Du skal vælge det ord, der passer bedst ind i sammenhængen. Her kommer et eksempel: *Henrik arbejder som postbud. [Det Han De Hun] bor i en lille by uden for Roskilde.* Der er sat en prik foran ordet *han*. Det er det ord, der passer bedst, fordi Henrik er en mand. Så kommer der til at stå:

Henrik arbejder som postbud. Han bor i en lille by uden for Roskilde.

Klik på pilen for at gå videre.”

”Nu fortsætter teksten:

Han plejer at stå tidligt op om morgenen, [mens skønt fordi efter] han skal være på postbuset i Roskilde kl. 6. Der er sat en prik foran ordet *fordi*. Det er det ord, der passer bedst i sammenhængen. Så kommer der til at stå:

Han plejer at stå tidligt op om morgenen, *fordi* han skal være på postbuset i Roskilde kl. 6. Klik på pilen.”

 **UNDERVISNINGS
MINISTERIET**

Hvilket ord passer bedst?

Eksempel

Henrik arbejder som postbud. [Det Han De Hun] bor i en lille by uden for Roskilde.

Han plejer at stå tidligt op om morgenen, [mens skønt fordi efter] han skal være på postbuset i Roskilde kl. 6.

Men denne morgen har [det han hun den] høj feber, hoster og kan ikke stå på sine ben.

Henrik føler sig meget [vred sur forsinket syg]. Derfor bliver han hjemme.

”Nu skal du selv lave de sidste to opgaver. Teksten bliver ikke læst op. Du kan rette dine svar ved at klikke på et nyt ord. Klik på pilen, når du har lavet opgaverne.” [Testen går ikke videre, før eleven har valgt to ord. Der er ikke korrigerende feedback.]

”Nu får du 10 minutter til at lave resten af opgaverne. Når du er færdig med en tekst, eller hvis du vil springe en tekst over, skal du klikke på pilen. Klik på pilen for at starte.”

[De 10 minutter begynder, når eleven klikker på pilen.]

Ordforråd. Hvilket billede passer til ordet?

 **UNDERVISNINGS
MINISTERIET**

Hvilket billede passer til ordet?

Eksempel

”I denne opgave skal du finde ud af, hvilket billede der passer til det ord, du hører. Her kommer et eksempel. Klik på det billede, der passer til ordet *mand*.”

[Der gives korrigerende feedback: ”Dit svar er rigtigt.” Eller: ”Det rigtige svar er billedet med en grøn ramme om.”] Klik på pilen.”

”Klik på det billede, der passer til det ord, du hører: *sol*”.

[Der gives korrigerende feedback: ”Dit svar er rigtigt.” Eller: ”Det rigtige svar er billedet med en grøn ramme om.”] Klik på pilen.”

”Nu skal du lave resten af opgaverne. Hvis du vil springe en opgave over, skal du klikke på pilen. Testen går automatisk videre, hvis du bruger for lang tid på en opgave. Klik på pilen for at starte.”

Ordlæsning. Hvilket ord lyder som et rigtigt ord?

UNDERSVINGS
MINISTERIET

Hvilket ord lyder som et rigtigt ord?

Eksempel

san syb læl syf

▶

”I denne opgave skal du finde det ord, der lyder som et rigtigt ord, når man siger det. Ordene er ikke stavet rigtigt, men et af dem lyder som et rigtigt ord. I det første eksempel er der en grøn ramme om ordet *san*, fordi det lyder som det sand, der er ved stranden eller i en sandkasse. De tre andre ord lyder *syb*, *læl*, *syf*. Klik på pilen for at gå videre.”

UNDERSVINGS
MINISTERIET

Hvilket ord lyder som et rigtigt ord?

Eksempel

tyfd fæsd kruf føse

▶

”Her er fire nye ord. Ordene bliver ikke læst op. Du skal klikke på det ord, der lyder som et rigtigt ord.”

[Korrigerende feedback: ”Det rigtige svar er *fæsd* (*fes*). Klik på pilen.”]

”Her kommer det sidste eksempel. Klik på det ord, der lyder som et rigtigt ord.” [Korrigerende feedback: ”Det rigtige svar er *sdå* (*stå*). Klik på pilen.”]

”Nu har du fem minutter til at lave så mange opgaver, som du kan. Hvis du vil springe en opgave over, skal du klikke på pilen. Klik på pilen for at starte.”
[De fem minutter begynder, når eleven klikker på pilen.]